

Olav Duun

**Valgprogram Trøndelag SV
2019-2023**

**For de mange
– ikke for de få**

sv.no

Innhold:

1. Et grønt Trøndelag

- 1.1 Ta kampen mot plastforsøpling
- 1.2 Grønn samfunnsutvikling
- 1.3 Vern allemannsretten

2. Et anstendig arbeidsliv

- 2.1 Mer tillit, mindre byråkrati

3. Samferdsel og infrastruktur

- 3.1 Jernbane
- 3.2 Veg

4. Opplæring

- 4.1 Høyere yrkesfaglig utdanning
- 4.2 Styrke distriksskolene og yrkesfagene
- 4.3 Fraværsgrensen
- 4.4 Grensesetting, likestilling og respekt
- 4.5 Desentralisert universitetsstruktur
- 4.6 Samisk språkopplæring
- 4.7 Inkludering i skolen

5. Kultur

6. Fattigdomsbekjempelse

7. Næringsliv

- 7.1 Jordbruk
- 7.2 Kulturminnevern
- 7.3 Skogbruk
- 7.4 Industri
- 7.5 Reindrift og sørsamisk kultur
- 7.6 Fiske
- 7.7 Mineralnæringen
- 7.8 Fiskeoppdrett

8. Tannhelse

9. Helse

10. Nei til amerikansk militærbase i Trøndelag.

Innledning

SV tar klima- og miljøkrisen på alvor. Den viktigste kampen vi kjemper i dag, er kampen mot klimaendringer og tapet av naturmangfold. Trøndelag SV vil alltid velge løsningene som gir minst utslipp og bidrar til at Trøndelag blir grønnere.

For SV er det et grunnleggende mål at alle mennesker skal gis like muligheter i samfunnet, uavhengig av klassetilhørighet, kjønn og etnisitet. SV er et feministisk parti og et antirasistisk parti. Vi aksepterer ikke at lønn og makt skal fordeles etter kjønn eller at folk diskrimineres på grunn av hvordan de ser ut eller hvor de kommer fra. SV er et fredsparti som kjemper for en fredeligere og mer rettferdig verden.

Folkestyret må gjenreises, folkestyret må få en ny vår. Dagens kapitalistiske system gjør at makten ligger hos eierklassen og markedet. Vi mener eierskapet over ressurser, infrastruktur og næringsliv må demokratiseres og dermed ligge i arbeidernes og det offentliges hender. Det betyr mer makt til folket. Derfor er SV et sosialistisk parti.

1. Et grønt Trøndelag

Landet vårt er bygget på rikdom fra hav og jord, fjell og fjord. Naturen gir mat, arbeidsplasser og gode opplevelser i uoverskuelig framtid om vi sikrer økologisk bærekraftig forvaltning og felles eie. Det vi har i fellesskap må vi ta vare på i fellesskap. Matjord bygges ned for å bygge opp kjøpesentre, gruveindustrien får dumpe avfall i fjordene. Viktige naturområder blir bygget ned med vindkraft, fiskeriressurser selges ut av kystsamfunn og samles på hendene til noen få redere. Dette er politikk for kortsiktig profitt og ikke for langsiktig matproduksjon og vern av naturen.

Klimakrisen er en av de største utfordringene i vår tid. Det stilles store krav til hvordan vi planlegger lokalsamfunnet og hvordan vi kan trygge bolig, matproduksjon, samfunnssikkerhet og beredskap når flom, tørke og ekstremvær ikke lenger blir en uvant del av hverdagen.

Miljøproblemene rammer områdene vi bor. Mange av løsningene finnes også lokalt. SV vil ta kampen mot forurensing, forsøpling og utslipp i våre lokalsamfunn. SV våger å velge langsiktig, selv når presset fra sterke pengeinteresser blir stort. Miljøvennlige samfunn er gode samfunn, med frihet til å fiske i friskt vann, puste i rein luft og høste av naturen.

1.1 Ta kampen mot plastforsøpling!

Havet har alltid betydd rikdom for Norge og det skal være verdens matfat for framtiden. I dag ødelegges havområdene våre av plast og forsøpling. Om det ikke tas grep vil det i 2050 være mer plast i havet enn fisk. Naturen skal ikke være en søppelplass.

Vi ser konsekvensene av klimaendringene i våre lokalsamfunn. I Norge fører klimaendringene til mer ekstremvær, mer flom, mer styrtregn, tørke og ras. Dette vil medføre store investeringer på forebyggende tiltak og lokale tilpasninger. Hvis vi ikke handler annerledes vil konsekvensene bli enda verre for enda flere. I framtida må vi gjøre oss uavhengige av olje, kull og gass.

Vi skal sikre rene fjorder og rent hav. Plast skal ikke ende i naturen og i havet. Vi må føre en politikk som kutter utslipp, som bremser de farlige klimaendringene og som tar vare på kloden. Ren luft, rent vann og grønne arbeidsplasser for de mange, er viktigere enn kortsiktig profitt for de få.

Trøndelag SV vil:

- samarbeide med næringsliv om gode rutiner for innsamling av plast
- fase ut bruken av gummigranulat på kunstgressbaner
- fase ut unødvendig bruk av engangspplast i kommunale virksomheter

1.2 Grønn samfunnsutvikling

Alle utslipp er lokale. Kommuner og fylker må lage forpliktende planer for å redusere sine utslipp og legge fram årlige rapporter for utslippsreduksjon. Transport, boligplanlegging og investeringer må ta høyde for at samfunnet må bygges etter prinsippet om at bare nullutslipp

er godt nok. Det er også viktig at man lokalt er pådriver for å redusere utslipp som kommunen ikke er direkte ansvarlig for, eller kan bestemme over selv.

For å få ned utslipp der vi bor, må vi planlegge lokalsamfunnet deretter. I tettbygde strøk kan nærhet til arbeid, tjenester, butikk og barnehage sammen med et godt kollektivtilbud begrense bilbruk. Fylkeskommunen må ha en forpliktende og ambisiøs klimaplan som følges opp med årlige klimaregnskap.

Tilgjengelige ladestasjoner gjør det mer aktuelt å velge elbil. Aktiv bruk av arealplan og god samfunnsplanlegging kan sikre at utbygging ikke går på bekostning av matjord og naturmangfold. Samtidig kan det sikre gode vilkår for både sosial boligbygging, næringsutvikling og gi flere tilgang til naturen. En god arealpolitikk legger til rette for å bevare mangfoldet av planter og dyr, sikre grønne lunger i lokalmiljøet og gode rekreasjonsområder. Kommunene er den viktigste aktøren for god arealplanlegging. Kommunene må derfor ha tilstrekkelig kompetanse til å ta hensyn til mangfoldet og i tillegg vilje til å ta kampen lokalt.

Grønne samfunn er gode samfunn. Der er lufta god å puste inn, det er lett å reise kollektivt og naturen er tilgjengelig både for matproduksjon, aktivitet og arbeid. Ved å ta vare på natur og miljø tar vi vare på hverandre. God håndtering av avfall sikrer at søppel gjenvinnes og ikke havner i naturen og maten.

Trøndelag SV vil:

- Innføre miljøkrav ved offentlige innkjøp
- Kartlegge og ivareta viktige områder for biologisk mangfold
- Legge til rette både finansielt og kunnskapsmessig for at flere kan ta i bruk fjernvarme og solenergi
- Stille krav om nullutslipp i anbud for innkjøp av nye ferjer
- Jobbe for knutepunktutvikling og god sentrumsutvikling

- Legge til rette for kollektivtransport, sykkel og gange som alternativ til bil, i kombinasjon med tiltak for å begrense biltrafikken
- jobbe for å gjennomføre prøveprosjekter med gratis kollektivtransport
- sørge for trygge skoleveier
- kreve at alle fylkeskommunale biler er fossilfrie fra 2025 og at alle fylkeskommunale tyngre kjøretøy er fossilfrie innen 2030
- jobbe for nullutslipp i kollektivtrafikken
- sikre etablering av ladestasjoner for elbil på offentlige parkeringsplasser
- lage et lokalt klimabudsjett for fylkeskommunen med konkrete mål for utslippskutt
- stimulere til bygging av miljøvennlige boliger og næringsbygg
- stille ambisiøse miljøkrav i utvikling av tomter som fylkeskommunen selv eier
- lage en miljøplan for fylkeskommunens egen eksisterende bygningsmasse
- jobbe i mot vindkraft i sårbare naturområder
- bygge et nytt miljøvennlig Fylkets Hus i tilknytning til kollektivknutepunkt på Steinkjer
- arbeide for bedre beskyttelse av vassdrag og våtmarksområder
- fjerne og hindre innføring av nye arter som ikke naturlig hører hjemme i floraen eller faunaen i vår region
- jobbe for økt kunnskap om økt karbonbinding i matjord for å redusere klimagassutslipp

1.3 Vern allemannsretten

I vår tid er allemannsretten et viktig symbol på både friheten og fellesskapet. Retten til å bruke naturen gjelder uavhengig av eiendomsrett, fordi landet tilhører oss alle. Utbygging som hindrer fri ferdsel, nedbygging av strandsonen, inngjerding og innføring av betalingsløsninger er noe av det som utfordrer allemannsretten i dag.

Trøndelag SV vil:

- Legge til rette for naturbasert reiseliv og økoturisme i samarbeid med primærnæringer
- Grunnlovsfeste allemannsretten og gjøre naturen tilgjengelig for alle

2. Et anstendig arbeidsliv

SV jobber for et arbeidsliv der arbeidere selv har makt over eget arbeid. For å få dette til trenger vi kampklare fagforeninger. Til nå har trepartssamarbeidet mellom arbeidere, arbeidsgivere og staten bidratt til et arbeidsliv med relativt sett ordna forhold. Det vil si en god arbeidsmiljølov og kollektive lønnsavtaler som har bedret arbeideres situasjon. I dag synker andelen fagorganiserte og arbeidsgiversiden mobiliserer for å bygge ned rettigheter som er kjempet frem over tiår med faglig kamp. EØS-avtalens antidemokratiske rammer hvor markedet skal bestemme økonomien begrenser både arbeideres makt, spillerom og rettigheter. For SV er det viktig at arbeidere selv skal ha innflytelse på egen arbeidsplass. Vi aksepterer ikke at fagbevegelsens makt nå svekkes til fordel for eierklassens interesser. EØS-avtalens krav om fri flyt av kapital, varer, tjenester og arbeidskraft er uforenelig med SVs mål om et sosialistisk samfunn hvor arbeidere selv har makt over eget arbeid. Trøndelag SV vil derfor jobbe for følgende to ting. For det første at Trøndelag fylkeskommune ikke aksepterer den antidemokratiske EØS-avtalen ved å utfordre rammeverket i neste periode. Samt at Norge sier opp EØS-avtalen, og erstatter den med en handelsavtale med EU.

Arbeidslivet i Trøndelag skal være godt og inkluderende. Gjennom underbetaling, svart økonomi og uoversiktlige kjeder av underleverandører tar kriminelle selskaper ut stor profit. Fellesskapet, ansatte og seriøse aktører blir taperne. Trøndelag SV vil gjennomføre effektive tiltak for å komme svart arbeid og sosial dumping til livs.

Arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, uønsket deltid, midlertidige ansettelse og bruk av bemanningsselskap er noen av de største truslene mot et trygt og organisert arbeidsliv. Hele stillinger er viktig for likestilling og den enkeltes frihet. Små stillingsbrøker gir ikke grunnlag for boliglån eller økonomisk uavhengighet. SV krever at det lyses ut hele og faste stillinger og vil jobbe for en heltidskultur i fylkeskommunen og kommunene. Arbeidsmiljøloven må brukes aktivt for å sikre økning i eksisterende stillinger. Behovet for hjelp, omsorg og trygghet ivaretas best av ansatte med hele og faste stillinger. Det sikrer kvalitet i tjenestene, forutsigbarhet for brukere og trygghet for ansatte. Mange kommuner har avtaler med

bemanningsbyrå for å dekke behov innen pleie og omsorg eller annen kommunal virksomhet.

Trøndelag SV vil kreve streng kontroll med leverandørselskaper og andre som utfører arbeid for fylkeskommunen, og styre unna useriøse aktører. Trøndelag SV vil motvirke diskriminering på arbeidsplassene, og kreve faste heltidsstillinger som norm blant fylkeskommunens ansatte. Vi får bedre offentlige tjenester når vi lytter til de ansatte, sikrer høy nok grunnbemanning og kompetanse samt sørger for faste og hele stillinger.

Ansatte må få tid, tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. De som jobber med mennesker skal ikke overstyres av rapportering og målstyring. Trøndelag SV krever at i Trøndelag Fylkeskommune skal hele, faste stillinger være regelen og unntak fra dette skal alltid drøftes med hovedtillitsvalgt. Kun når det foreligger et helt ekstraordinært behov ønsker Trøndelag SV å kjøpe tjenester fra bemanningsbyrå. Vi må jobbe aktivt for å motvirke korrupsjon. Trøndelag SV vil kjempe mot enhver form for privatisering og salg av fellesskapets verdier.

Trøndelag SV vil:

- jobbe for at Trøndelag fylkeskommune ikke aksepterer den antidemokratiske EØS-avtalen ved å utfordre avtalens grenser i perioden
- kreve at tariffestede lønns- og arbeidskrav etterleves også hos underleverandører
- jobbe for at fylkeskommunen inngår et aktivt samarbeid med skattevesen og arbeidslivsorganisasjoner for å motvirke økonomisk kriminalitet i arbeidslivet
- kreve elektronisk registrering på alle fylkeskommunale arbeidsplasser for å vite hvem som er inne på byggeplasser
- innføre et prikkbelastningssystem, der selskaper som overskrider et visst antall prikker blir utestengt fra anbudsrunder og oppdrag i to år
- kreve at innkjøpskompetansen i fylkeskommunen styrkes
- fortsette jobben med å sikre strenge og gode innkjøpskrav for fylkeskommunen og sikre at disse etterleves
- kreve faste heltidsstillinger som norm blant fylkeskommunens ansatte

- kreve en gjennomgang av vikarbruken i fylkeskommunen for å sikre at ingen som skulle hatt fast ansettelse blir gående med status som vikar
- kreve at skal det kontraktfestes at avtalen sies opp dersom selskapet nekter sine ansatte tariffavtale når fylkeskommunen leier inn ekstern hjelp
- kreve at virksomhetene tilbyr lokale lærlingplasser for bransjer hvor dette er relevant
- erstatte bruk av innleie med fast ansatte vikarer fra fylkeskommunens egen vikarpool
- jobbe for at fylkeskommunens rutiner for oppfølging av lover og regler ved anbud og innkjøp skjerpes

2.1 Mer tillit og mindre byråkrati

Gode tjenester til innbyggere, nærings- og samfunnsliv i Trøndelag er avhengig av at Fylkeskommunens ansatte lykkes i sitt arbeid. Våre ansatte har verdifulle erfaringer, unik kompetanse og høy motivasjon som må verdsettes. Tillit fremfor styring må legges til grunn som det viktigste prinsippet for videreutvikling av tjenestetilbudet i fylket. Trøndelag SV ønsker derfor å gjennomføre en tillitsreform hvor vi skal erstatte stadig mer kontroll, rapportering, byråkrati og markedstenkning med mer innflytelse og kontroll over egen arbeidsdag og større medvirkning for brukerne. Vi har tillit til kompetansen til de ansatte og vil samarbeide med organisasjoner som representerer medlemmer i alle yrkesgrupper. Vi har tillit til at ansatte og deres organisasjoner fremmer representative krav på vegne av dem som best vet hvor skoen trykker i arbeidslivet. Trøndelag SV vil derfor fjerne unødvendig og byråkratisert fylkeskommunal måling og testing. Slik gir vi for eksempel fylkets lærere mer tid til å planlegge og undervise. Gjennom å fjerne detaljreguleringen i arbeidshverdagen til de ansatte i Trøndelag Fylkeskommune, blir det mer tid til å gjennomføre de oppgavene som faktisk trengs mest.

Trøndelag SV vil:

- i samarbeid med fagforeninger sikre mer makt og faglig frihet til de som jobber i offentlig sektor

3. Samferdsel og infrastruktur

Det skal være mulig å jobbe og bo i hele Trøndelag. Fylkets samferdselspolitikk skal bidra til økt bosetting og bolyst i distriktet. Distriktet må ha en trygg veistandard som sikrer bosetting og næringsliv. Vi vil styrke kollektivtilbudet, arbeide for fleksible transportordninger som bestillingstransport i distriktet. Vi ønsker å gi folk bedre mobilitet ved å samordne sykkelutleie, bildeling, samkjøring i taxi, bestillingstransport, buss, båt og tog i en felles bestillingsløsning. Det skal være enkelt å velge både raskeste, billigste og mest klimavennlige transportløsning i Trøndelag. For å sikre et mer likestilt og rettferdig kollektivtilbud i Trøndelag vil SV jobbe for at kollektivtilbudet blir bedre tilpasset de som jobber i turnus.

Gode mobil- og bredbåndsløsninger er viktig for å opprettholde bosetting, næringsutvikling og sysselsetting i hele Trøndelag. Trøndelag SV mener det er et samfunnsansvar å sørge for dette.

Trøndelag SV mener det er viktig at kollektivtrafikken eies og drives av det offentlige. Stadige kutt på grunn av anbudskonkurranser i AtB er uakseptabelt. Vi vil sørge for at kollektivtransporten forvaltes slik at kollektivtilbudet i fylket blir best mulig. Anbudskontrakter er ofte svært rigide og det er dyrt å tilpasse tilbudet i løpet av en anbudsperiode. Gjennom fylkeskommunal drift av kollektivtrafikken vil man få økt fleksibilitet til å innføre ny teknologi og tilpasse kollektivtilbudet ved endret etterspørsel.

Trøndelag SV vil:

- jobbe for at man skal kunne reise sømløst rundt i Trøndelag og kunne kombinere båt-, buss, og togreiser på en effektiv måte
- jobbe for at drosjenæringa i fylket skal reguleres og utvikle seg på en sunn og bærekraftig måte slik at ansatte sikres gode lønns- og arbeidsvilkår
- arbeide for arealplanlegging som reduserer behovet for bruk av privatbil
- stoppe anbudsregimet og ta tilbake all kollektivtransport i fylkets egen regi
- arbeide for flere parkeringsplasser og ladestasjoner for el-biler og el-sykler ved offentlige bygg og sentrale parkeringsområder i fylket

- arbeide for å sikre innbyggernes mulighet for å reise billig og kollektivt – med økt frekvens også om kveldene og i helgene
- arbeide for universell utforming av bygg og anlegg, sentrumsområder og kollektivtransport
- arbeide for full bredbånd- og mobildekning i hele fylket
- videreføre ungdomsordningen «hjem for en 50-lapp»
- utvide barnebillett frem til man blir 18 år
- jobbe for en felles bestillingsportal for alle kollektivreiser
- Utvikle Røros Lufthavn som testflyplass for miljøvennlig luftfart, samt jobbe for Røros-Oslo som verdens første kommersielle el-flyrute

3.1 Jernbane

Trøndelag SV vil fortsette sitt aktive arbeid for elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen. Meråkerbanen er viktig for både person- og godstransport, og for et nærere samarbeid mellom regionene i Midt-Norden. På Trønderbanen er det et klart behov for å bygge flere vekslingsspor. Dette for å kunne øke frekvensen og redusere reisetida mellom Steinkjer - Trondheim - Støren. I det videre arbeidet med å styrke jernbanen som miljøvennlig fremkomstmiddel, vil det være behov for et funksjonelt dobbeltspor på nevnte strekning, i første omgang mellom Trondheim - Stjørdal. Trønderbanen bør utvide sitt rutetilbud med avganger også til Snåsa og Grong i nord, og til Røros i sør. Det er viktig at det kommer nye og større lokaltog på Trønderbanen innen 2020. Trøndelag SV vil fortsette arbeidet mot konkurranseutsetting og privatisering av jernbanen.

Trøndelag SV vil:

- arbeide for å gjøre jernbanenettet punktlig, trygt og effektivt for å redusere privatbilismen og flytte mer av tungtransporten fra veg til bane og sjø
- fortsette kampen for elektrifisering av Trønder- og Meråkerbanen helt til Steinkjer
- jobbe aktivt for elektrifisering av Rørosbanen

3.2 Veg

I 2010 ble mange riksveger omklassifisert til fylkesveger. Mange av vegene var nedslitt og trafikkfarlige. For Trøndelag SV er det et viktig krav at bevilgningene til fylkesvegene over statsbudsjettet økes, slik at trafikksikkerheten kan bedres. Det er nødvendig med opprusting av E6 i Trøndelag, men forslaget om 4-felts motorveg gjennom Trøndelags kornarealer er svært negativt for matsikkerhet, miljø og klima. Trøndelag SV mener derfor at trasevalget bør utredes på nytt. En løsning med midtdeler på hele strekningen er nødvendig med tanke på trafikksikkerhet. En løsning med tofelts veg med forbikjøringsfelt, i hovedsak etter nåværende trasé, og fartsgrense 90 km/t vil være en bedre løsning når det gjelder jordvern, miljø og klima. En slik løsning vil også kunne frigjøre penger til funksjonelt dobbeltspor på jernbanestrekninga Steinkjer - Trondheim - Støren. Trøndelag SV mener det er viktig at det blir prioritert vegutbedringer og nye samferdselsprosjekter i hele Trøndelag.

Trøndelag SV vil:

- styrke vedlikeholdet av fylkesveier
- arbeide for at det bygges flere gang- og sykkelveger. Dette for å stimulere barn og voksne til å gå og sykle til skole, arbeid og trening
- at alle skal få trafikksikre skoleveier
- arbeide for at arealplaner og sentrumsutvikling tar hensyn til dyrkamark, miljø, sikkerhet for myke trafikanter, og bevaring/opprettelse av grønne lunger
- ha flere og bedre trafikksikkerhetstiltak som effektivt motvirker ulykker

4. Opplæring

Alle elever har krav på et tilrettelagt og likeverdig opplæringstilbud. Det forutsetter et trygt og godt læringsmiljø, faglig oppdaterte og engasjerte lærere og variert undervisning. Det er betydelige forskjeller mellom skolene i fylket når det gjelder lærerressurser og klassestørrelser. For å ivareta elevenes behov for å bli sett og gi tilrettelagt undervisning, ønsker Trøndelag SV å innføre fylkeskommunal norm for lærertetthet i videregående skole.

Trøndelag SV mener at alle elever på videregående skole har rett til kvalifiserte lærere. Dette må sikres gjennom utlysning og ansettelse i nye stillinger, samt at det utarbeides etterutdanning/kvalifiseringsprogram for de lærerne som allerede er ansatt.

Trøndelag SV vil ha videregående opplæring i alle deler av fylket og vil stemme mot nye forsøk på å privatisere videregående opplæring. Vi vil arbeide for å beholde en desentralisert skolestruktur og nærskoleprinsippet som prinsipp for inntak i videregående skole. Vi vil sikre et bredt og likeverdig utdanningstilbud i hele Trøndelag.

SV har tillit til lærerprofesjonen. Læreren er den rette til å gjøre pedagogiske vurderinger og ta valg knyttet til undervisningsform, læremidler og utstyr. Aktiviteten i klasserommet skal ikke detaljstyres.

SV ønsker å styrke opplæringstilbudene innen primærnæringene havbruk, fiske og landbruk og samarbeide med det lokale nærings-, kultur- og organisasjonslivet for å gjøre skolene til lokale kunnskapssentre.

4.1 Høyere yrkesfaglig utdanning (Fagskole)

Høyere yrkesfaglig utdanning (Fagskole) er en viktig videreutdanningsvei for yrkesfagene, både i tekniske fag, Helse og Sosial-fag og naturbruk. Det er behov for både for heltids skoletilbud, og for deltidstilbud som studentene kan følge mens de er i arbeid. SV vil arbeide for finansiering av naturbruksfag i fagskolen på linje med tekniske fag og HS-fag.

4.2 Styrke distriktsskolene og yrkesfagene

Distriktsskolene er viktigste redskap som regional utviklingsaktør og er det mest treffsikre distriktpolitiske virkemiddelet fylkeskommunen rår over. Uten et bredt og godt videregående skoletilbud kan bolyst i distriktet svekkes.

De videregående skolene er nødvendige for å skaffe lokalt arbeidsliv kvalifisert og ikke minst stabil arbeidskraft av fagarbeidere og høyt utdannede. Distriktsskolene skal ha et godt og

fullverdig tilbud innen studiespesialiserende utdanningsprogram, slik at de har et godt og variert tilbud til elevene for fortsatt å opprettholde en desentralisert struktur på de videregående skolene i fylket. Trøndelag SV ønsker fortsatt å ha kombinerte videregående skoler der elever og lærer møter hverandre på tvers av studieretninger.

Like viktig som å ha fokus på å skaffe flere lærebedrifter, er det viktig å ha fokus på at bedriftene som er godkjente lærebedrifter tilbyr god opplæring av lærlingene. Det stilles i dag krav til kurs av faglig leder og instruktører på bedrifter som søkte godkjenning som lærebedrift etter 1.1.2018. Det bør stilles samme krav til bedrifter som fikk godkjenningen sin før 2018. Samarbeid mellom fylke og NAV må styrkes for å skaffe lærlingeplasser til videregående skole elever som er i introduksjonsprogrammet. Trøndelag SV vil jobbe for en tettere oppfølging av elever som ikke får læreplass.

Trøndelag SV vil fortsette jobben med å heve statusen til yrkesfagene. Yrkesfag og arbeiderkulturen som fagarbeiderne representerer må bli mer fremtredende og synlig på skolen gjennom for eksempel kunst- og utsmykning på de videregående skolene. Nye videregående skoler må bygges slik at yrkesfagelevne og det de holder på med, blir synlig på skolen.

Trøndelag SV vil jobbe for at det kommer flere yrkesfagslærere inn i den videregående skolen, og at ikke yrkesfagslærerne erstattes av andre yrkesgrupper. Yrkesfag må sikres muligheten til å kunne oppgradere utstyr for å kunne drive tilfredsstillende undervisning tilpasset en moderne standard.

Alle elevers rett til å fullføre sin utdanning må styrkes. Alle elever skal sikres læreplass. Elever som likevel ikke kommer ut i lære, må ha en rett til å fullføre sin utdanning med et fullverdig praksistilbud med VG3 i skole. Dette krever godt samarbeid med næringslivet.

Trøndelag SV vil:

- bevare dagens desentraliserte skolestruktur

- beholde nærskoleprinsippet og kjempe mot karakterbasert skolevalg
- øke andelen kvalifiserte lærere i den videregående skolen
- innføre forsøksordning med fylkeskommunal lærernorm på skolenivå i programfag og fellesfag på maksimalt 15 elever per lærer i en undervisningstime på yrkesfag og 30 elever på studieforberevende
- sette inn vikarer ved fravær
- arbeide for å få opprettet flere lære plasser
- elever uten lære plass skal tilbys alternative løp for å oppnå fag- eller svennebrev
- arbeide for mer praksis i praktiske faglinjer
- kreve at elever som ikke får lære plass, får et fullverdig praksistilbud gjennom VG3
- ansette flere medarbeidere med psykologisk og sosialpedagogisk utdanning
- Sette av midler til etter- og videreutdanning for lærere i videregående skole innen temaet bærekraftig utdanning

4.3 Fraværsgrensen

Trøndelag SV er imot fraværsgrensen som er innført i den videregående skolen. Ofte er det komplekse årsaker til at en elev har høyt fravær. Det kan handle om motivasjon, mistrivsel, psykiske problemer eller en vanskelig familiesituasjon. En rigid fraværsgrense er ikke veien å gå for å få disse på skolen. I stedet trengs nærvær, motivasjon, hjelp til livsmestring og tilrettelagt undervisning i skolen. For skoler som driver særskilt tilrettelagt opplæring, kan en rigid maksgrense stå i veien for arbeidet med å få flere til å gjennomføre utdanningen.

Trøndelag SV vil:

- fjerne unødvendig testing og måling
- avskaffe fraværsgrensen i videregående skole
- at egenmelding fra foreldre/foresatte, eller myndige elever, godkjennes som gyldig dokumentasjon for fravær ved sykdom og andre velferdsgrunner i inntil tre dager
- kreve at elever med høyt fravær sikres en god oppfølging

4.4 Grensesetting, likestilling og respekt

Jenters sikkerhet og rett til å bestemme over egen kropp er avgjørende for deres frihet til å delta i samfunnet på lik linje med menn. Grensesetting og respekt for andres grenser må inn i seksualundervisningen. Vi må styrke skolehelsetjenesten, seksualundervisningen i barnehage og skole og fokusere på grensesetting. I dette arbeidet må vi legge vekt på det sexpositive, dette vil kunne avverge og motvirke mange av de uønskede konsekvensene ved manglende grensesetting og likestilling. Trøndelag Fylkeskommune må ha tydelige handlingsplaner mot seksuell trakassering i skolen. Et likestilt arbeidsliv begynner med likestilt utdanning. SV vil arbeide aktivt for god kjønnsbalanse på alle videregående utdanningsløp som fylkeskommunen tilbyr.

Trøndelag SV vil:

- sikre gode rådgivningstjenester for elevene
- legge til rette for oppstart av selvforsvarskurs for jenter på videregående skoler i fylket
- øke mengden seksualundervisning og sørge for at undervisningen i større grad fokuserer på forståelse av og respekt for egen og andres kropp, grenser, samtykke og ulikheter
- kreve større innsats mot mobbing, trakassering, kroppsfixering og prestasjonspress
- sikre nok helsesykepleier-ressurser ved videregående skoler slik at ungdom slipper å møte en lukket dør

4.5 Desentralisert universitetsstruktur

SV er sterkt imot den økende sentraliseringen av universiteter og vi vil bevare den desentraliserte universitetsstrukturen vi har i Trøndelag i dag. For eksempel er den desentraliserte sykepleierutdanningen viktig for å rekruttere fagpersonell til helsesektoren i Trøndelag.

4.6 Samisk språkopplæring

For å sikre og bevare samisk kultur er det samiske språket viktig. Trøndelag fylkeskommune er blitt en fylkesforvaltningskommune for samisk språk. SV mener det er Trøndelag

fylkeskommune som har ansvar for å legge til rette for å legge til rette for samisk språkopplæring for de som ønsker det og har rett til samisk språkopplæring.

Trøndelag SV vil:

- styrke samisk språk og kulturopplæring i barnehage og skole

4.7 Inkludering i skolen

Ungdom og voksne med flerspråklig bakgrunn må gis tilpasset opplæringstilbud i den videregående skolen. Dette vil gjøre det lettere for flere å kunne vise sin kompetanse. Vi vil derfor gi flere og bedre støtteordninger rettet mot fremmedspråklige elever.

Stadig flere unge sliter psykisk. For å styrke elevenes psykososiale miljø ønsker Trøndelag SV at ordningen med lavterskel psykologtilbud på alle videregående skoler som ble startet i tidligere Nord-Trøndelag, skal videreføres og innføres på alle skoler i Trøndelag.

Trøndelag SV ønsker et samfunn uten mobbing og rasisme. Mye av dette skjer på skolen, og kan gi fatale konsekvenser for offeret. Tiltaket mot mobbing må derfor få en større plass i skolens planer.

Seksuell trakassering er et alvorlig problem, og kan skape større skiller i forskjellige utdanningstilbud ved den videregående skolen. Trøndelag SV vil videreføre arbeidet mot seksuell trakassering, og se til at skolen setter i verk tiltak mot slik trakassering. Alle videregående skoler i Trøndelag må sette vold og overgrep på timeplanen, samtidig som de ansatte må gis nødvendig handlingskompetanse.

Frafallet i den videregående skolen er på 64% blant funksjonshemmede, mot 17% hos de funksjonsfriske. Trøndelag SV er i mot at funksjonshemmede forskjellsbehandles og utestenges i den videregående skolen, og vil kjempe for et samfunn der funksjonshemmede skal bidra med sine ressurser. Vi vil arbeide for at fylkeskommunen følger opp plan- og bygningslovens krav om universell utforming av skoler.

De videregående skolenes behov for oppgradering til universell utforming må kartlegges og det må utarbeides konkrete planer for utbedringer og finansiering av disse. Trøndelag SV vil jobbe for at det opprettes fylkeskommunale lærlingeplasser for utsatte grupper som minoriteter og ungdom med funksjonsnedsettelse for å sikre at flere kommer inn i arbeidslivet.

Reklamebransjen kjøper opp lokalsamfunn gjennom å få tilgang til kommunens flater i bysentrum. Bransjen presser på innbyggerne urealistiske skjønnhetsidealer og en forbrukskultur som går på kant med det bærekraftige samfunnet. SV vil ta det offentlige rom tilbake gjennom å nekte reklamebransjen å bruke fylkeskommunens flater.

I Introduksjonsprogrammet for flyktninger arbeider de ansatte med å gi helhetlig oppfølging til flyktninger de to første årene av deres opphold i landet. Ordningen er god, men kan styrkes og utvides for å bidra til å følge de som trenger et lengre løp mot vellykket integrering og tilknytning til arbeidslivet. Ikke alle når målene på de to årene som introduksjonsprogrammet varer i dag. Flyktninger og innvandreres kompetanse når det kommer til både arbeidspraksis og utdanning fra eget land må i større grad verdsettes i våre utdanningsinstitusjoner og i arbeidsliv.

Trøndelag SV vil:

- styrke det forebyggende arbeidet mot mobbing
- jobbe for at ungdom med funksjonsnedsettelse kommer inn i arbeidslivet
- jobbe for at alle skoler er universelt utformet
- øke de ansattes kompetanse om å oppdage og forebygge seksuell trakassering
- jobbe for bedre støtteordninger for flerspråklige elever
- innføre lavterskel psykologtilbud på alle videregående skoler i fylket
- jobbe for at det offentlige rom skal være reklamefritt
- jobbe for forpliktende samarbeid med næringslivet i regionen når det kommer til praksisplasser for flyktninger/innvandrere i introduksjonsprogram

- opprette fylkeskommunale praksisplasser for flyktninger/innvandrere i introduksjonsprogram
- jobbe for tettere samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene i fylket når det kommer til tilpassede utdanningsløp i videregående skole
- jobbe for å dempe testfokus i skolen slik at alle aspekter av opplæringen gis lik verdi, også de som er vanskelig å måle

5.Kultur

Kunst og kultur en viktig del av folks liv og er en viktig brobygger mellom folk. Kulturelle aktiviteter skaper kontakt og engasjement. Felles kulturopplevelser på tvers av alder, politisk ståsted og tro kan øke forståelsen og respekten for hverandre. Trøndelag SV vil støtte mangfoldet av kulturaktiviteter i nærmiljøene. Vi ser også betydningen av sentrale kulturinstitusjoner som viktige støttespillere for lokale krefter.

Kulturpolitikken er en viktig bærebjelke for regional utvikling. Norske kunstneres inntekt fra kunstnerisk arbeid har gått ned. Trøndelag SV ønsker at kunstnerne arbeidsvilkår styrkes ved at en større del av kulturbudsjettet kommer kunstnerne til gode. Kulturarrangementer med offentlige tilskudd må forplikte seg til å betale honorarer over anbefalt minstetariff.

Vi vil styrke museene i Trøndelag, som med sin betydelige faglige kompetanse kan veilede og utvikle de lokale museene.

Bibliotekene er en viktig kulturformidler og møteplass i lokalsamfunnet som må styrkes og videreutvikles. Kommunereformen må ikke føre til nedlegging av bibliotek i fylket.

Trøndelag SV vil at fylkeskommunale bygg reises med tanke på flerbruk i tillegg til å ivareta behov for det frivillige kulturlivet.

Trøndelag SV vil:

- videreutvikle Den kulturelle skolesekken

- gi tilskudd til viktige lokale kulturarrangement
- vil opprettholde og videreutvikle fylkeskunstnerordningen for skapende og utøvende kunstnere
- øke den økonomiske støtta til sørsamisk språkopplæring
- støtte aktivt opp om utbygginga av kultursenteret Samien Sijte på Snåsa
- videreutvikle fylkesbiblioteket som utviklingsaktør og arbeide for at bokbussen styrker samarbeidet med andre kulturinstitusjoner
- styrke museene i Trøndelag
- jobbe for å styrke økonomien til viktige kulturinstitusjoner i fylket

6. Fattigdomsbekjempelse

Trøndelag SV vil bekjempe fattigdom gjennom målrettede tiltak for de aller dårligst økonomisk stilte. Fattigdom fører til dårlige levevilkår og folkehelse. Familier med dårlig økonomi er overrepresentert blant de som har tiltak fra barnevernet. Langvarig levekårsutfordringer kan føre til apati og veien til aktivitet og arbeid blir vanskeligere. Det må utvikles et tettere og helhetlig samarbeid mellom aktuelle hjelpeinstanser i fylke, rundt familier som lever i fattigdom.

Trøndelag SV vil:

- Bruke tilskudd innen kultur og idrett som virkemidler for å fremme inkludering og sosial rettferdighet
- Øke tilskudd til ideelle aktører som arbeider med fattigdomsbekjempelse og sikre ferietilbud for barn

7. Næringsliv

Norge må i løpet av de neste tiårene vri næring og verdiskaping bort fra det som forurenser, og over til det som bygger på fornybare kilder. Dette er den største utfordringen verden står overfor, og krever handling globalt og lokalt. Det må satses på forskning og utvikling for et økologisk bærekraftig næringsliv.

Selv om utfordringen Norge står overfor er stor har vi samtidig alle muligheter til å klare det. Vi har store naturressurser, et rikt hav, store skoger, masse energi og kompetente arbeidere. Nøkkelen er å omstille Norge fra å være en råvareleverandør av havets og landets rikdommer til å bruke ressursene og kompetansen for å bygge og videreutvikle norsk næringsliv og industri.

Trøndelag SV vil føre en aktiv næringspolitikk for hele fylket. Nærings- og distriktpolitikken må bygge på naturgrunnlaget, bedriftene og kunnskapsmiljøene. Trøndelag hevder seg godt i internasjonale undersøkelser på graden av samspill mellom kunnskap og næring.

Primærnæringene jordbruk, skogbruk, utmarksnæring/jakt, reindrift og fiske har opp gjennom historien gitt grunnlag for arbeid og bosetting i hele Trøndelag. De siste 70 årene har vi sett at antallet arbeidsplasser innenfor primærnæringene har blitt sterkt redusert gjennom nedlegging, større enheter og sentralisering av foredlingsanlegg. Unntaket er fiskeoppdrett, som er ei ny primærnæring, som har gitt en god del nye arbeidsplasser langs trøndelagskysten. Denne næringa har imidlertid store miljøutfordringer.

Trøndelag SV ønsker at det legges til rette for en livskraftig og økologisk bærekraftig primærnæring. Målet om et mer miljøvennlig framtidssamfunn bør gi primærnæringene nye muligheter og økt status. Det er bare økologisk bærekraftige næringer som vil overleve i framtida. Derfor må også primærnæringene satse på å bli enda mer miljøvennlig. Gjennom forskning og utvikling må primærnæringene bidra til produksjon av trygg mat, biologisk mangfold og klimavennlig høsting av naturen.

Trøndelag SV vil:

- øke matproduksjonen og sjølforsyningsgraden basert på norske ressurser
- støtte forskning og tiltak for bedre energigjenvinning og redusere klimautslipp fra landbruk, fiske, havbruk, industri, samferdsel og service
- sikre nasjonalt og lokalt eierskap til naturressursene

- arbeide for god forvaltning og utvikling av verdensarvverdiene i Røros Bergstad og Circumferensen

7.1 Jordbruk

SV vil øke selvforsyningsgraden på mat basert på lokale ressurser og et sterkt importvern. Da er det viktig å ta vare på dyrka jord og utnytte beiteressursene i utmarka. Gjennom miljøvennlig produksjon får vi trygg mat, biologisk mangfold og et mangfoldig kulturlandskap. For å bidra til et miljøvennlig jordbruk, trygg mat og matproduksjon i hele Trøndelag, er det viktig med et sterkt jordvern, at vi beholder et mangfold i bruksstørrelser og foredlingsanlegg og at vi slår ring om et solidarisk landbrukssamvirke.

Høsting av utmarka gjennom jakt på fugler og dyr har alltid vært viktig i Norge. Dessverre er mange arter i sterk tilbakegang, spesielt gjelder dette en del fuglearter. Jakt må skje på en skånsom måte og uttak må skje på grunnlag av forskningskunnskap. SV mener jakt på truede arter må stanses inntil bestanden har tatt seg opp igjen. Dette gjelder bla. jakt på rype. Felling av rovdyr må skje med grunnlag i rovdyrforliket på Stortinget.

Trøndelag SV vil:

- føre en restriktiv jordvernpolitikk
- forsterke sitt initiativ for at Trøndelag skal bli best på jordvern i Norge
- jobbe for skjerping av jord- og konsesjonslover, og innføring av driftsvansketillegg, for å bevare dyrkajord og for å slippe til ungdom i jordbruket
- arbeide for desentraliserte kornlager
- dempe konflikten mellom tamme beitende dyr i utmark og rovdyr gjennom å videreføre rovdyrforliket på Stortinget

7.2 Kulturminnevern

Trøndelag SV ønsker å være fanebærer for at den trønderske byggeskikken, kulturlandskapet og fjordkulturen fortsatt skal være kilde til opplevelser i hele Trøndelag. Landbruket gjennomgår nå store og dramatiske driftsendringer og overgangen til mer industrialisert drift

fører til et stort tap av både små gårdstun og de karakteristiske trønderske firkanttunene som er unike for vår region. Samtidig med dette bygges matjord ned i et voldsomt tempo for å få til lettvinnt bolig- og næringsutvikling. Tapet av matjord er ikke bare et angrep på framtidens matproduksjon, det er også ødeleggende for opplevelsen av det særegne kulturlandskapet i Trøndelag.

Vi står ovenfor at Riksantikvaren vil rendyrke sin posisjon som direktorat ved å delegere flere drift- og forvaltningsoppgaver til fylkeskommunen. Trøndelag SV ser på dette som en mulighet til å styrke kulturminnevernet i Trøndelag gjennom å bygge opp det regionale fagmiljøet og arbeide aktivt for at kulturminnene som vernes er representative for hele regionen. Dette innebærer blant annet å gi plass til kyst- bonde- og industriminne, med representativt bidrag fra den samiske befolkningen, samt fra innvandrere, skeive og andre minoriteter.

Det er lang tradisjon for båttrafikk på Trondheimsfjorden. Flere steder som på Fosenkaia og Kjerkesvågen, er det i dag livskraftige veteranbåtmiljøer og det er flere nasjonalt verdifulle fartøy i fylket, som Hansteen, Stokksundferja, Tampen, Værdalen og jekta Pauline. Når oppgaver nå flyttes fra riksantikvaren til fylkeskommunen, må fartøyvernet styrkes i regional kulturminneforvaltning.

Trøndelag SV vil:

- arbeide for å ta vare på Trøndelags materielle og immaterielle kulturarv, og legge særlig vekt på å løfte fram historia til småkårsfolk og etniske minoriteter
- arbeide for flere midler til bevaring av kulturlandskap
- arbeide aktivt for å verne om et representativt utvalg materiell- og immateriell kulturarv i Trøndelag
- at Trøndelag fylkeskommune tar initiativ ovenfor lokale og statlige myndigheter, til å etablere et nasjonalt fartøymuseum i regionen

7.3 Skogbruk

Trevirke er et miljøvennlig byggemateriale. Skog binder CO₂ og er viktig i klimasammenheng. Trevirke kan erstatte oljebaserte produkter og kan bli til et viktig førmiddel i f.eks. fiskeoppdrettsnæringa. Restprodukter av tre kan også bli til biogass. SV går imot at det skal plantes sitkagran og andre fremmede tresorter i Norge. Skog bør vokse der den naturlig hører heime og bør ikke plantes på dyrkajord og i strandsonen. For å få fram tømmer fra skogen er det nødvendig med skogsbilveger. Skogsbilveger bør bygges mest mulig skånsomt i naturen.

De grønne næringene må satses på i form av innovasjon, målrettede subsidier og distriktsvennlige tiltak. Landbruket trenger også en langsiktig satsning med forutsigbar økonomi. Det må legges til rette for et aktivt skogbruk i regionen, og selvforsyningsgraden innen matproduksjon må økes.

Trøndelag SV vil:

- ha økte tilskudd til bærekraftig høsting og fornying av skogressursene
- arbeide for økt bruk av trevirke i bolig- og næringsbygg
- initiere et samarbeid mellom Trøndelagsforskning og skogindustrien for å kunne utvikle biogassproduksjon i Namdalen med trevirke som basis
- bevare Statsskog i folkets eie
- aktivt støtte opp om forskning og utvikling hvor trevirke kan bli en viktig bestanddel i før til oppdrettsfisk

7.4 Industri

Vi vil kjempe for å utvikle grønne industriarbeidsplasser i fylket. Lokal industri skal arbeide for leveranse av miljøvennlige tjenester, varer og løsninger. Økt lokal ressursutnytting og økt industriell bearbeiding i Norge er et mål.

SV vil arbeide for gode og langsiktige rammevilkår for den kraftintensive industrien i fylket, en industri som trenger langsiktige kraftkontrakter til konkurransedyktig pris. Dette

bør kombineres med krav om tiltak for ytterligere energieffektivisering. Den norske krafta er en fornybar ressurs, som må benyttes til å skape arbeidsplasser og erstatte fossil energi. Kraftkrevende grønn industri må sikres gode langsiktige kraftkontrakter og rammevilkår. Statlig eierskap og samfunnsøkonomisk lønnsomhet må være en forutsetning for eventuelle ytterligere mellomlandsforbindelser. Nye kabelprosjekter må veies opp mot norsk industriutvikling, arbeidsplasser og muligheten for utfasing av fossil energi i Norge.

Den kraftintensive industrien i fylket ligger på verdenstoppen når det gjelder lite utslipp og høy energieffektivitet. Det er bedre for klimaet å eksportere industrivarer med høyt energiinnhold produsert med kortreist norsk kraft, enn å eksportere krafta med energitap.

Trøndelag SV vil:

- bruke regionale utviklingsfond og innovasjonsmidler til å støtte nyetablering og næringsliv i regionen
- stimulere til utvikling av næringsmiddelindustrien i Trøndelag som den trønderske bonden leverer sine varer til
- sier nei til utbygging av nye utenlandskabler nå og vil se effekten av de to kablene som er under bygging før eventuelt nye behandles

7.5 Reindrift og sørsamisk kultur

Reindrift er grunnlaget for den sørsamiske kulturen i Trøndelag. Reindriften er en miljøvennlig høsting av naturen som bidrar til mat, klær, kunst og biologisk mangfold. Ny teknologi og nye driftsformer utfordrer også den økologiske bærekrafta i reindriftnæringa. Som alle andre må også reindriftnæringa bruke forskning og utvikling til å opprettholde en økologisk bærekraftig næring. Arealkrevende utbygging av hytter, vindkraftverk, vannkraft og veger har fratatt og forstyrret reindriften i mange områder i Trøndelag. Vindkraftutbyggingen på Storheia på Fosen er et eksempel på overgrep fra storsamfunnet ovenfor reindriften. SV mener hensynet til reindriften må få en mye mer sentral plass ved arealkrevende reguleringsplaner i reindriftsområdene. Fylkeskommunen har en viktig oppgave i å støtte sørsamisk språk og

kultur som bidrar til at ungdom fortsatt rekrutteres til reindrifta og til å styrke sørsamisk kultur i Trøndelag.

Trøndelag SV vil:

- arbeide for å sikre reindrifta, ved å trygge beitearealer og reinflyttleier, og unngå arealinngrep som begrenser utviklingsmulighetene til næringa
- si nei til bygging av vindkraftverk i reinbeiteområder

7.6 Fiske

Tradisjonelt fiske fra sjark og mindre fiskebåter har vært, og er den mest miljøvennlige måten å høste mat fra havet på. Opphoping av fiskekvoter på trålerflåten og svekking av leveringsplikten til lokale fiskemottak truer både arbeidsplasser og økologisk bærekraft. SV vil at trålerflåten skal avgi fiskekvoter til sjarkfiskerne og at fiskeinteressert ungdom sikres kvoter og sjark til overkommelig pris.

Trøndelag SV vil:

- støtte kystfiskernes kamp for å beholde fiskekvoter og råfiskloven, fiskernes samvirkeorganisering
- jobbe for å bevare villaks og sjørret, samt arbeide for å få kanalisert ytterligere forskningsmidler til formålet
- sikre at tradisjonelt fiske styrkes

7.7 Mineralnæringen

Trøndelag SV ønsker en grundig kartlegging av mineralressursene i hele Trøndelag. Mineralressursene er fellesskapets ressurser. En utvinning av ressursene i Trøndelag må derfor skje gjennom opprettelsen av et statlig mineralselskap som sikrer at inntekter til fellesskapets ressurser går tilbake til fellesskapet og ikke til profitt for private norske eller utenlandske selskap.

Gruvedrift er uttak av ikke-fornybare ressurser, og krever langsiktig planlegging ut fra samfunnets reelle behov, ikke kortsiktig profitt. Det skal ikke være lov å dumpe restmasser som avfall i trønderske fjorder eller vann, og underjordsdrift skal være hovedregelen for drift, ikke dagbrudd.

Trøndelag SV vil:

- arbeide for at mineralutvinning skal foregå på en bærekraftig måte, og kreve at utslipp fra mineralindustrien renses
- opprette et statlig eid selskap for utvinning av mineraler
- kreve høye miljømessige vilkår for gruvedrift
- arbeide for rammevilkår som gir full utnytting av restmassene fra gruvedrift
- kreve at det blir gjennomført kartlegging av giftig avrenning fra alle gamle gruver i fylket
- etablere langsiktige og effektive tiltak mot avrenning fra eldre gruver i Trøndelag
- innføre forbud mot å dumpe gruveavfall i fjordene
- at arbeidet med vannforskriften styrkes og forurensende gruveavrenning stanses
- jobbe for en helhetlig nasjonal mineralstrategi som inkluderer kartlegging til lands og på sokkel og urban mining i et sirkulært perspektiv, og som styrker Norges Geologiske Undersøkelse som ligger på Lade

7.8 Fiskeoppdrett

Naturmangfoldloven forplikter det offentlige til å ta vare på artsmangfoldet og de naturgitte ressurser vi har. Det betyr å bruke naturressursene på en bærekraftig måte, og å sørge for vern av rødlistede og sårbare arter, sjeldne naturtyper og verdifulle naturområder. Det må ikke gis nye konsesjoner for oppdrett av laks, uten at lus- og rømningsproblematikken er løst. Eksport fra dagens eksisterende fiskeoppdrett gjøres hovedsakelig ved transport på veg, dette er både klimaskadelig og gjør Trøndelags bilveier mer utsatt for ulykker.

Trøndelag SV vil:

- jobbe aktivt for tiltak og forskning som sikrer at dagens importert fôr til oppdrettslaks erstattes med lokalprodusert fôr fritt for miljøgifter
- stille krav om økologisk bærekraftig oppdrett med utslippsfrie og rømmingssikre, lukkede anlegg
- etablere omfattende forskningsprogram for å gjøre oppdrett mer miljøvennlig
- gå imot ytterligere oppdrettskonsesjoner utenfor Trøndelagskysten, inntil problemene med lakselus og rømming er løst, samt arbeide for at oppdrett av torsk avvikles og at lakseoppdrett fases over i lukkede anlegg
- arbeide for at fiskeeksporten på sikt skal legges vekk fra vei og over på bane og sjø

8. Tannhelse

Trøndelag SV ønsker å styrke det offentlige tannhelsetilbudet og holder fast på at vi trenger en desentralisert struktur med distriktstannklinikker. Tennene er en del av kroppen! Vi vil derfor arbeide for at den neste store nasjonale helsereformen blir å ta tannhelse inn i folketrygden slik at tannbehandling dekkes på samme måte som annen helsehjelp. Kun dette vil sikre at pasienter med dårlig økonomi og alvorlig psykisk syke pasienter får et tilfredsstillende tannhelsetilbud.

9. Helse

SV vil ha et samfunn der alle kan ha det godt med seg selv og den de er. Psykisk helse må bli en integrert del av folkehelsen. I dag er anoreksi blitt den 3. vanligste dødsårsaken for unge jenter, tre ganger så mange unge gutter dør av selvmord sammenlignet med i trafikken og tre av ti norske jenter stresser seg syke. Presset om perfeksjon og suksess, enten det er på utseende, karriere eller familie, gjør at rekordmange i alle aldre er blitt psykisk syke. Vi må forebygge problemene og bedre behandlingen om vi skal få et samfunn der alle skal ha det godt med seg selv.

Sykehusene opplever stadige innsparings- og effektiviseringskrav. Trøndelag SV mener at sykehusene må styrkes økonomisk for å kunne møte fremtidens helseutfordringer.

Med stadig mer sentralisering av fødselstilbudet og økt antall transportfødsler vil Trøndelag SV jobbe for å styrke jordmorberedskap i distriktene og jobbe for å bevare de fødselstilbudene som finnes i Trøndelag.

Trygghet for liv og helse er en forutsetning for bosetting i distriktet. SV er imot omorganiseringer som svekker lokalsykehusene og vil bevare lokalsykehusene i Namsos, Levanger og Orkdal. Dette handler om politiske prioriteringer og store nok bevilgninger. Trøndelag SV vil jobbe for at sykehussektoren får en sterkere regional styring.

Ambulansetjenesten i fylket må styrkes slik at den blir tilfredsstillende og at alle sikres en forsvarlig responstid.

10. Nei til amerikansk militærbase i Trøndelag.

USA har etablert en såkalt rullerende øvingsstyrke på Værnes. De startet med 350 soldater og regjeringa har nå gitt tillatelse til inntil 700 soldater. Den permanente amerikanske tilstedeværelsen på Værnes er klart i strid med Norges basepolitikk av 1949, som sier at Norge ikke vil tillate stasjonering av fremmede styrker på norsk område så lenge Norge ikke er angrepet eller utsatt for trusler om angrep.

Med amerikanske soldater på Værnes, store militærlagre i Trøndelag og hovedkampflybasen på Ørlandet kan Trøndelag bli et bombemål i en krig mellom stormaktene USA og Russland. Selv om Norge er medlem av NATO burde vi bidra til avspenning mellom stormaktene ved å si nei til amerikanske militærbaser i Norge. Norge må være en stemme for avskaffelse av atomvåpen og bidra til å gjenreise FN som en viktig organisasjon for fred og nedrustning.